

הנדון:

ברוטאליזציה

אנשי העולם התחתון ירו בשוטה, ואחרי שנפצע קשה, טילטוהו שעה ארוכה באכזריות רבה. שוטי תל-אביב פתחו לאור היום באש על חשודים מאנשי העולם התחתון. נראה כי שני הצדדים מוכנים עתה לפתוח באש, על מנת להי רוג, בקלות יתרה.

זוהי תופעה מדאיגה ביותר, כי היא זרה לנוף חיינו עד כה.

מעולם לא ראו אנשי העולם התחתון שלנו בשוטרים אויב שיש להרגו. השוטרים פתחו מדי פעם באש על עברי-ינים אלימים, אך זה לא הפך לכלל. נדמה כי זה השתנה עתה.

מדוע זה קורה עתה, בישראל של ראשית שנות השבעים?

האם יש קשר בין תופעה זו לבין היתפתחות הכללית של המדינה?

***

לממשלה החדשה בישראל מבוססת על ההנחה שלא נראה שלום בחיינו. היא מאמינה כי המלחמה הנוכחית תימשך שנים ארוכות מאוד, ואולי דורות. תפיסת הדמים תגבר ותתרחב, כחלק משיגרת חיינו. לא נתחכם הפעם על טיבה של אמונה זו, אם היא נובעת מהערכה נכונה של המצב או מראייה מגמתית מעוותת. נסתפק בקביעת העובדה כי זוהי אמונתה של הממשלה, המשתקפת בכל אמצעי-התקשורת העיקריים, והתופעת על כן לנחלת הרוב גדול בעם ובנוער.

האם יש קשר בין השקפה זו ובין קרבות-האש בתל-אביב?

בוודאי אי-אפשר להוכיח זאת, אלא בי-אמצעות מהקר מדעי מסובך.

אך ההגיון הפשוט אומר שיש קשר. כאשר דור שלם מתכונן לחיות את חייו באווירה מתמדת של שפיכות-דמים, דמיון שלו ודם אויביו, קשה לדרוש ממנו סגידה עיוורת לערך חיי-אדם.

כאשר יופיזם נהרגים בני-אדם על ה-גבולות ובמערכות הטרור והתגמול, גם בין מלחמות — איך אפשר לדרוש מצעיר לראות בחי-אדם את קודש הקדושים?

כאשר יש פיחות בערך האדם ביחסים שבין עם לעם, הייתכן תיטוף של ערך האדם ביחסים שבין אישי לעמית?

קשה לדאוג שהברוטאליזציה, אשר אנו עדים לה עולה ברחובותינו, היא תוצאת ה-אלימות השולטת בנוף חיינו הלאומיים.

מות החוקית, שזכתה בכירכת החברה — עזוז לגבש פולחן פרטי של אלימות אנטי-חברתית.

במקום המלחמה הגדולה, שאין לה חלק בה, הוא יוצר מלחמה פרטית.

זהו תוצר-לוואי של החברה הי-לוחמת, הבלאי האנושי בשוליים, המתווסף על הבלאי האנושי הי-ישר של מלחמת-הנצח.

***

אם נכון ניתוח זה, הרי מתעוררת כאן שאלה מדאיגה ביותר: לאן נגיע בעוד עשר שנים? לפי התחזית הרישמית, המלחמה תגבר ותחריף. ההפסקות בין ה-מלחמות הגדולות עלולות להיות יותר ו-יותר קצרות. ובמסגרת אלה תתנהל מל-

שיחזור השוד הגדול בתל-אביב: פולחן האלימות

מחמת-טרור בממדים שיגברו וילכו-מה תהיה דמותו של הדור שי-יגדל ויתחנך באווירה זו של מוות יומיומי, של פורר וטרור-נגדי, של מוקשים ו"נאפאלם" — ללא שום פרספקטיבה של שלום?

איך יפסיק הדבר על בני השכבות ה-מקופחות, כאשר הפער בין עשיר לעני בתוך המדינה הולך וגדל משנה לשנה?

האם ניתן בכלל למנוע ברוטאי ליזציה כללית, שתשנה בעשור הבא את כל מערכות חיינו, עד כדי הפיכת האלימות לעיקרון היסודי של החיים — כפי שקרה, למשל, באפריקה הדרומית ובמדינות-הדרום של ארצות-הברית?

איהו מין. עם נהיה בעוד עשר שנים, בסוף שנות השבעים?

***

והי רק אחת השאלות — אחת מיני רבות — המתעוררות בעיקבות התחזית של מלחמת-נצח, של השלום-הוא-אשלייה.

נדמה לי שיש להציג את הש-אלות כולן, ושאלנו משתמטים מי לעשות זאת.

לא די לשאול: מה יהיה מצב דמדינה

מול פני העולם הערבי בסוף העשור ה-נפתח השבוע.

יש גם לשאול: מה יהיה המצב בתוך המדינה עצמה? מה תהיה דמות המדינה? למשל: מה יהיה מקומו של הי-צבא בחיים המדיניים של ישראל כפרוס 1980 — אם המלחמה תי-משך עד אז ותגבר?

אין ספק כי משהו השתנה במדינתנו ביום שבו קפץ האלופ עזר וייצמן בקפי-צה נחשונים אחת מהצמרת הצבאית לצמרת הפוליטית של המדינה. כי זהו אות ל-באות — אות לבאים.

במדינה נורמלית, יש מוקדים רבים ל-הערכה חברתית. בשתי מעצמות-העל יש פולחן של אנטי-חלל, ויש פולחן של מר-ענים, נוסף על פולחן אילי-המשק. רופא גדול מתחלק בתהילה עם מוטיקאי גדול, ושחקנים שולטים בכיפה יחד עם זמרים.

במדינה העומדת במלחמת-נצח, ייתכן רק פולחן אחד: פולחן הצבא. לעומת האחריות המוטלת על הקצין הבכיר, כל שאר תחומי האחריות נראים עלובים.

לעומת תהילת המנצח בקרב, דוחה תהילת המדען והאמן.

ממילא לא תיתכן הפרדה בין הצבא וה-פוליטיקה. אין בישראל סכנה של הפיכה צבאית, בוודאי לא בעתיד הנראה-לעין.

אולם יש סיכוי פביר כי ההתי-חרות בין המפלגות תאלץ את כולן להעמיד בראשן דמויות צב-איות — עד כי לא יישאר הבר-לב בין ממשלת-ישראל והממכ"ל.

התוצאה לא תהיה הורדת הרמה. עזר וייצמן בוודאי כשיר יותר לתפקידו ה-חדש מכל איש אחר שנת"ל יכול היה להעמיד במקומו. עצם האחריות המוטלת על צה"ל מבטיחה שמירה על הרמה ה-גבוהה הממוצעת של הקצונה הבכירה.

חשובה הרבה יותר תוצאה אחרת. קציני צה"ל מתחנכים למילוי תפקיד מסויים מאוד, התפקיד הצבאי. תפקיד זה — כמו כל תפקיד אחר — מביא עימו ראייה מסוימת של הדברים, גישה מסוימת ל-בעיות, כישרונות מסוימים.

ממשלה שתהיה מורכבת בעיר-קרה מאנשים שהתחנכו במיוסגרת הצבאית, תהיה בהכרח חריצת-דית, מוגבלת בראיית הדברים. הכישרון הדרוש כדי להתכונן למלחמה ולנצח במלחמה אינו, בהכרח, הכישרון הדרוש כדי לעשות שלום ולחיות בשלום. זה נכון בכל העולם. זה נכון אפילו כי ישראל, היכולה להתכרך כיום בעובדה כי הצמרת הצבאית היא, בדרך כלל, יותר מתונה ויותר מפוכחת מאשר הצמרת ה-פוליטית-המפלגתית.

***

דמותו של עם נקבעת על-ידי הרבה מאוד גורמים — כגון אירגונו המדיני ומערכת-החינוך שלו, השפעות הנפשיות ב-רחוב וטיב אמצעי-התקשורת, חוויות קולק-טיביות ומאורעות חיצוניים, מסורות ה-עבר ותיקות העתיד.

מי שגורר על עמנו מלחמת-נצח, צריך לדעת שהוא גורר עליו שינוי סטטאלי ב-דמותו.

מה שנראה כהכרעה מדינית כלפי חוץ, הריהו קודם כל הכי-רעה נפשית כלפי פנים.

בפרוס שנות השבעים, כדאי להרהר על כן.